Titel: Geen

Spreker: R.E. van der Scheer-van Essen

Partij: D66

Jaar: 1973

Openingsrede van Mevr. R.E. der Scheer-van Essen

Embargo tot moment van uitspreken (wijzigingen voorbehouden)

Leden van D'66,

Bij het lezen en bestuderen van de congresmoties heeft het enige tijd geduurd voor het tot mij doordrong dat er maar één motie is, die als strekking heeft het verkrijgen van regeringsverantwoordelijkheid.

Betekent dit dat D'66 is stil blijven staan op 29 november? Of erger nog haar verantwoordelijkheid voor de ontstane politieke situatie wil ontlopen?

Het mag voor veel mensen irreëel lijken dat D'66 uitgerekend nu, een kritiek moment in de kabinetsformatie, tijd besteed aan het verleden.

Het is echter niet zo onwerkelijk als op het eerste gezicht lijkt, omdat wanneer de formatie Burger slaagt er óók voor D'66 een nieuwe fase begint, De zoveelste in haar korte bestaan.

Daarnaast is de inhoud van de andere partijpolitieke moties globaal samen te vatten in de volgende conclusies:

a. Profilering van D'66

b. Samenwerking met P.v.d.A. en P.P.R,

c. Nuanceringen in de opvattingen over het samen gaan in een groter verband. Het steeds weer trachten andere progressieven over de streep te trekken naar andere politieke verhoudingen.

d. Het opnieuw proberen een voortrekkersrol te spelen in het waarmaken van een progressief programma.

Het hoofdbestuur heeft na bestudering van de vergadering- verslagen en de congresmoties de conclusie getrokken dat er in de partij niet of nauwelijks over haar doelstellingen van mening Wordt verschild.

Dat is ook de reden dat het hoofdbestuur niet met een eigen programmatische motie is gekomen.

Wèl heeft het hoofdbestuur de locatie, opgesteld door de Eerste en Tweede Kamerfrakties, overgenomen, hoewel niet geheel zonder kritiek.

Die kritiek betreft vooral de gebrekkige manier waarop de programmatische inhoud van D’66 is behandeld.

(De motie wordt daarom door het hoofdbestuur als aanvullend op de motie 3-A.4 beschouwd, echter, ook niet zonder de nodige kanttekeningen)

Bij de behandeling van de moties zal het hoofdbestuur haar amendementen naar voren brengen en toelichten.

In enige moties wordt het hoofdbestuur gevraagd om op korte termijn de leidende "beginselen", ook wel kernvisie of maatschappijvisie genoemd, van D'66 te formuleren.

Dat er na 29 november verwarring is ontstaan en dat in die verwarring om "zekerheden" wordt gevraagd is begrijpelijk.

Het vragen naar een dergelijke visie kan het gevaar van het ontstaan van een D'66 dogmatiek in zich bergen.

Van de congresstukken terug naar de politieke partij D'66, de leden van D'66 en naar de deelnemers van dit congres. Centraal in het begrip democratie staat de mens, niet de struktuur.

Daarom wil ik nu met u niet over de struktuur maar over onszelf, leden van D'66 praten.

En ik neem aan dat u, met mij van mening bent, dat wij goed en duidelijk moeten analyseren, wat er met ons is gebeurd in de afgelopen Jaren.

In het bijzonder moeten wij ons verdiepen in de voor ons allen traumatische ervaring van een verloren verkiezing op 29 november.

Niet omdat het nuttig is om als vrouwe Justitie met een blinddoek om ieders falen en ieders schuld uit te meten.

Ik ben daar niet bang voor, maar voor mij wekt een blinddoek te veel associaties met oogkleppen.

En ik zie niet in hoe onze partij beter funktioneert wanneer wij allen morgenavond naar huis gaan met de wetenschap, dat Van Mierlo de schuld draagt, de Tweede Kamerfraktie, en ik gestraft wordt wegens mijn aandeel in het stemmenverlies.

Het analyseren van het verleden heeft alleen zin indien wij daardoor bevrijd raken van onze gevoelens van neerslachtigheid wanneer wij in de toekomst fouten kunnen vermijden en wanneer wij onze spankracht kunnen vergroten.

Een van de verwijten die tegenstanders ons hebben gemaakt, is dat D’66 geen echte politieke partij is. Zij hebben daarin gelijk, in die zin dat wij geen politieke partij in de klassieke betekenis zijn.

Maar de mensen die daaruit leedvermaak putten, begrijpen dan niets van de manier waarop D’66 is ontstaan, wat onze doelstellingen zijn en op welke manier wij die willen verwezenlijken.

De andere groepen, de echte politieke partijen proberen hun doelstellingen te bereiken via een hechte, in vele gevallen centralistische geleide, in vele gevallen zelfs autoritaire struktuur. Haalt u ze maar voor de geest; de VVD, de CPN, de anti-revolutionairen, de KVP, die partijen worden geleid voor kleine groepen mensen die het beleid bepalen.

In enkele gevallen doen zij dat bij de gratie van de onverschilligheid van hun leden, de knoet van de ideologie of dank zij een geperfectioneerde manipuleer techniek van het partij apparaat.

Ook onze vrienden uit het progressief akkoord, de partij van de Arbeid, handhaven na het schudden van de kaarten in do Nieuw Linksperiode, een grote mate van discipline Deze manier van werken heeft enige voordelen; de macht ligt bij het kader en aan de top, de partij volgt één lijn en ontwikkelt in de praktijk een grote slagkracht.

Dat de individuele meningen van de leden van die partijen vaak ondergeschikt worden gemaakt aan de te verwezenlijken doelen, wordt kennelijk niet al een bezwaar ervaren.

D'66 heeft van het begin af een andere koers en conceptie gekozen, en dat hebben wij geweten.

Deze partij is uit het vertrouwen, volgens veel mensen uit het naïeve vertrouwen geboren, dat redelijke en volwassen mensen het eens kunnen worden over een aantal gedachten, die zij vervolgens samen gaan verdedigen.

D'66 heeft zich van het begin af verzet tegen autoritaire strukturen, tegen beslissingen door een klein groepje, tegen ondemocratische manieren van handelen. Wij hebben het geweten.

Maar wij wilden met deze partij een voorschot nemen op de maatschappij die wij willen bereiken.

Is dit naïef? Is dit te idealistisch? Hebben wij onze eigen volwassenheid, verdraagzaamheid en redelijkheid overschat?

De vraag is te vergelijken met de aarzelingen die ook in het onderwijs hebben gespeeld en nog spelen is het mogelijk om kinderen op te voeden in een niet-aurtoriaire sfeer, wanneer hun ouders dat nog wel zijn, en wanneer de maatschappij dat is?

D' 66 was een groot experiment, en het is dat nog steeds.

Want wij zijn geen streng gestruktureerde collectiviteit, ik heb eerder het gevoel dat D'66 nog steeds bestaat uit 6000 individuen met 6000 meningen.

Ik moet u zeggen dat mij dat wel een vreemd gevoel van blijdschap geeft, want dat is niet weinig.

En het vervult mij ook met een groot respect voor al die honderden mensen die in de afdelingen, de Staten-frakties, de raadsfrakties -en de kamers die in dit klimaat hun werk zijn blijven doen.

Ik geloof dat geen andere partij zoveel van haar mensen heeft geëist, zoveel beroep heeft gedaan op doorzettingsvermogen, incasseringsvermogen en energie als D'66.

Ik herhaal, dat ik een diepe bewondering heb voor al die mensen die hebben doorgezet, ondanks alle crises, alle twijfels en alle contactstoornissen, voor het feit dook dat zij niet op de vlucht zijn gegaan voor alle persoonlijke aanpassingsprocessen en veranderingen.

Want laten wij eerlijk zijns velen van ons waren gewend om te opereren in min of meer autoritaire structuren, in de bedrijven of in andere politieke partijen.

Velen van ons hebben in snel tempo moeten schakelen, zich moeten losmaken uit de eigen vertrouwde omgeving met de eigen tradities en de daaraan verbonden sociale vóóroordelen.

Daarbij hebben honderden mensen zich snel moeten ontwikkelen van amateur-politicus tot professional, en dan nog op de veeleisende manier die wij in 1966 hadden afgesproken.

Dat velen nog steeds stijgeren en het evenwicht niet gevonden hebben, verbaasd mij niet. Het is dan ook geen wonder dat er veel mis is gegaan.

Er zijn nogal wat mensen die niet bestand bleken te zijn tegen deze sfeer van werken. Er is geroepen om méér leiding, om meer zekerheid, om een duidelijker beleid.

Ik weet niet of u ooit een gespreksgroep hebt bijgewoond, maar het eerste verschijnsel bij dergelijke ongestructueerde gebeurtenissen is altijd, dat er wordt geroepen om leiding, om een formeel kader. De D’66-ers die deze vrijheid niet aankonden, zal ik zeker niet nawijzen.

Aan de andere kant heeft D'66 aan iedereen de gelegenheid gegeven om zijn mening te ventileren. Veel mensen hebben daarvan gebruikt gemaakt -in onze vergaderingen, maar ook daarbuiten en iedereen die daar zin in had, kon de pers inschakelen.

In het spraakgebruik heet dat de vuile Was buiten hangen, en andere partijen accepteren dat nauwelijks of nooit, is het een teken van zwakte dat wij openlijk onze meningsverschillen hebben uitgevochten, dat wij tegenstanders in de kaart hebben gespeeld door de publiciteitsmedia van elke wrijving op de hoogte stellen?

Ik geloof dat deze verschijnselen inherent zijn aan het experiment, Maar ik geloof wel, dat sommige mensen de grenzen van het nuttige hebben overschreden, en dat zij van deze mogelijkheden misbruik hebben gemaakt, in die zin dat zij onze partij onnodig schade hebben berokkend.

Wij dienen een evenwicht te vinden tussen de behoefte om individuele meningen te uiten, en het bereiken van de gemeenschappelijke doelen.

Het verlies hij de laatste verkiezingen is geloof ik voor een goed deel veroorzaakt door het beeld van verdeeldheid en ruzie, dat de buitenwereld van ons heeft gekregen, wij moeten daar rekening mee houden, want een partij die alleen naar uit 6000 meningen bestaat zonder een duidelijke, herkenbare noemer, kan ook de gemeenschappelijke doeleinden niet verwezenlijken. Het gaat niet om dringende struktuur van de partij maar om een evenwichtig gedrag van de leden.

Ik baseer dat op mijn overtuiging, dat onze uitgangspunten goed zijn, ik baseer dat op de constatering, dat wij al ontzaggelijk veel hebben bereikt.

Als u optelt wat andere partijen van onze ideeën hebben overgenomen, dan is dat niet gering, het heeft geleid tot een ingrijpende klimaatverandering.

Men kan smalend zeggen dat het niet zo handig is dat wij anderen mot onze denkbeelden aan do haal laten gaan, maar wij realiseren ons dat politieke handigheid iets is, vat de meesten van ons gelukkig niet begeren.

Ik baseer mijn geloof in onze toekomst ook op wat ik heb gezien tijdens afdelingsvergaderingen en mijn ervaringen opgedaan toen ik lid WAS van de coordinatie Raads- en Staten frakties.

Ik heb gezien hoe de mensen in het begin met en later zonder veel steun moesten werken, hoe ze met zichzelf en hun omgeving hebben gevochten en hoe voor velen de verlamming die tijdens dat proces kan ontstaan door de nederlaag van 29 november een traumatisch karakter heeft gekregen.

Maar ik heb daarna ook meegemaakt, en niet van enkelingen maar van honderden mensen, hoe zij gerijpt zijn en hoe de wil is ontwikkeld om door te vechten, hoe zij geëvolueerd zijn en geloven in de manier waarop wij politiek willen bedrijven. Daarom beschouw ik 29 november zeker niet als het einde ... Daarom komt op deze algemene leden vergadering géén partij aan het woord, maar de leden van D'66 mensen u!